
LA INCORPORACIÓ DE MESURES DE CONTRACTACIÓ PÚBLICA RESPONSABLE. APRENTATGES I OPORTUNITATS

Relatoria de la 3a Jornada XMESS de
Compra i Contractació Pública
Responsable

Mataró, 14 de maig del 2024

LA INCORPORACIÓ DE MESURES DE CONTRACTACIÓ I COMPRA PÚBLICA RESPONSABLE A LES ADMINISTRACIONS LOCALS. APRENENTATGES I OPORTUNITATS

El dimarts 14 de maig del 2024 l'Espai Mataró Connecta va acollir una Jornada matinal, de 10 a 14h, centrada en mostrar i debatre sobre les diferents mesures de Compra i Contractació Pública Responsable que estan adoptant les administracions locals per donar compliment als objectius de la Llei de Contractes del Sector Públic (LCSP en endavant) d'eficiència en la contractació, incorporació de clàusules socials i mediambientals i facilitació de l'accés de la petita i mitjana empresa i l'economia social a la contractació pública.

En Sergi Morales Díaz, Segon Tinent d'Alcalde de Mataró i Secretari de la XMESS, va ser l'encarregat de donar la benvinguda a una Jornada que va aplegar prop d'una cinquantena de persones de 22 municipis membre, posant en valor la tasca que desenvolupa la XMESS i, específicament, en tot allò relacionat amb la Compra i Contractació Pública Responsable.

Després de 6 anys d'aprenentatges des de l'entrada en vigor de la LCSP, es fa necessari seguir incidint en la necessitat d'abordar la Compra i Contractació Pública Responsable (CCPR en endavant) com una política pública, entendre-la com a Contractació estratègica per impulsar polítiques públiques socials, mediambientals i de bon govern. L'objectiu de la 3a Jornada XMESS, per tant, era incidir en les accions necessàries, tant dins les pròpies administracions públiques com vers les empreses i organitzacions de l'ESS, per avançar en la implementació de polítiques de CCPR, i la millora d'accés de l'ESS a la Contractació pública. Accions que passen pel compromís polític, l'aposta pel desplegament de clàusules i l'increment de l'ús de contractes reservats -amb suport tècnic i formació específica per als professionals que intervenen en la contractació-, però també pel treball en xarxa i el suport entre municipis.

La Jornada celebrada a Mataró interpel·lava a tres públics objectius:

- 1) Professionals dels serveis de contractació municipals.
- 2) Personal tècnic municipal d'Economia Social i Solidària, desenvolupament local, ocupació i creació d'empresa, participació o d'altres serveis que participen a programes transversals d'ESS, i que desenvolupen tasques de sensibilització interna, o que tenen la necessitat d'adquirir major coneixement en matèria de CCPR.
- 3) Intervenció i Secretaria dels ens locals.

Aquest document recull la relatoria de la Jornada, l'enregistrament de la qual és accessible a l'enllaç: <https://www.youtube.com/watch?v=elggjRGPJjQ>

UN PUNT DE PARTIDA: REFLEXIONS I CONCLUSIONS DE LES JORNADES DE COMPRA I CONTRACTACIÓ PÚBLICA RESPONSABLE DE LA XMESS

La Coordinadora de la XMESS, n'Elisa Segués Peña, en la seva intervenció sobre els antecedents i objectius de la jornada, agraeix la col·laboració del ponent de la Jornada, en Jofre Clofent Calsapeu, Secretari i Cap del Servei de Qualitat Administrativa de l'Ajuntament de Premià de Mar i col·laborador de CSITAL de Barcelona, per haver mostrat absoluta predisposició des del primer dia en tot allò relacionat amb la Jornada.

Explica que la Jornada ha comptat amb la col·laboració de persones expertes en la incorporació de mesures de Contractació Pública Responsable des dels seus diferents àmbits de treball, des dels serveis de contractació i compres dels diferents ajuntaments, passant per les àrees de serveis a les persones i promoció econòmica, departaments concrets d'ESS, entre d'altres.

Comptar amb aquesta expertesa ofereix l'oportunitat d'analitzar les oportunitats que ofereix l'actual model de contractació i mostrar bones pràctiques d'incorporació de criteris socials, ètics i ambientals a la contractació, en pro d'una major i millor eficiència en la utilització dels fons públics, compra reservada, així com en la implementació de mesures que fomentin l'accés de l'ESS a la contractació pública.

Com a punt de partida, fa recordatori dels aprenentatges i conclusions de les dues jornades prèvies de la XMESS en matèria de CCPR.

La 1a Jornada de Compra i Contractació Pública de la XMESS s'organitza el març del 2019 en col·laboració amb la Diputació de Barcelona a l'espai InnoBa de Barcelona. Hi varen participar persones diverses relacionades tant directament com indirecta amb la contractació pública responsable i la promoció de l'ESS, representants d'entitats públiques, socials, expertes tècniques en diferents àmbits com el legal i l'econòmic, amb la participació també d'una representant de la Comissió Europea. Feia poc més d'any de l'entrada en vigor de la Llei 9/2017, i la ponència marc va versar sobre el marc normatiu i què en podíem esperar. Va servir per mostrar experiències inspiradores i abordar qüestions com la gestió dels Serveis d'Atenció Domiciliària, la igualtat de gènere en la contractació pública o les cooperatives de serveis públics.

Els principals aprenentatges i conclusions de la jornada varen ser:

- ✓ El paper clau de les administracions públiques per afavorir l'ESS des de la demanda, utilitzant les potencialitats que ofereix el nou marc legal de la contractació pública.
- ✓ La necessitat d'avançar en tres eixos:
 - 1) Treballar aspectes normatius
 - 2) Capacitar l'ESS perquè pugui accedir a la contractació pública i obtenir així una quota de mercat
 - 3) Aconseguir evidències i dades que mesurin els beneficis que l'ESS aporta a la contractació pública.

Els principals reptes apuntats varen ser:

- Que les Junes Consultives i els Serveis d'Intervenció siguin capaços de facilitar l'aplicació efectiva de la Llei pel que fa a la introducció de clàusules socials, ambientals i de bon govern.
- La professionalització de la CCPR (necessitat de formació i recursos).
- Potenciar el paper de xarxes com la XMESS i els ens supramunicipals, així com la promoció de plataformes tècniques que facilitin l'accés al coneixement compartit, per assolir la implantació de clàusules ASG (Ambientals, Socials i de Bon Govern) de forma exponencial entre les diferents administracions públiques.
- I les principals propostes de continuïtat de treball a curt i mitjà termini:
- L'habilitació real i pràctica de xarxes per compartir coneixement i mecanismes de suport mutu entre administracions públiques.
- L'Organització de jornades de formació específica, amb presència compartida dels diferents poders adjudicadors i de les persones implicades (tècniques, jurídiques i representants d'entitats).
- La participació activa en la promoció, creixement i extensió territorial de recursos tècnics com per exemple la plataforma Contratación Pública Responsable de REAS.
- La Identificació d'impactes ASG associats a les diferents compres i contractacions.

Les **Jornades QUÈs i COMs en l'impuls de la Contractació i Compra Pública Responsable i l'Economia Social i Solidària (CCPR)**, es celebren els dies 10 i 11 de juny del 2021, organitzades per la XMESS i el Col·legi de Secretaris, Interventors i Tresorers de l'Administració Local -CSITAL- de Barcelona.

La jornada es va dividir en 2 sessions, la primera oberta a personal polític i tècnic de les administracions locals. La segona, de caràcter intern, per treballar sobre les lliçons apreses i marcar un pla de treball a llarg termini.

Les qüestions tractades varen ser:

- 1) El rol d'intervenció i secretaria.
- 2) La transversalitat i eines de la Contractació i Compra Pública Responsable.
- 3) Els tres tipus de contractació menor.

Les principals conclusions d'aquesta 2a jornada varen ser:

- ✓ La col·laboració entre l'estament polític i l'equip tècnic és bàsica a l'hora d'implementar la CCPR, atès que aquesta requereix de més recursos.
- ✓ La transparència i la planificació són claus en tot el procés.
- ✓ La reserva de contractes, les consultes preliminars o la inclusió dels criteris de CCPR a l'objecte del contracte, faciliten la contractació estratègica.
- ✓ La planificació i el seguiment dels contractes esdevé clau per assegurar una correcta incorporació de criteris socials, mediambientals i vinculats amb l'ESS. El seguiment de la implementació dels criteris hauria de formar part explícita del contracte o licitació, per facilitar-ho i garantir-ho.
- ✓ La importància de planificar i evitar un ús excessiu dels contractes menors, que haurien de ser un recurs excepcional.

I els principals Reptes:

- 1) Cal promoure un canvi de paradigma i entendre la CCPR com a política estratègica, posant en valor l'impacte social i ambiental en la contractació.
- 2) Per generar aquest canvi de paradigma cal més voluntat política, més recursos, més capacitat tècnica i una millor relació política –tècnica.
- 3) Les persones més sensibilitzades en CCPR necessiten eines per poder esdevenir agents de canvi dins de les seves organitzacions. És clau cercar complicitats dins dels equips i tenir en compte el potencial del marc dels ODS.
- 4) Cal més planificació i més seguiment, ja que aquests són dos aspectes clau per tal de promoure aquest tipus de política pública.
- 5) Cal més formació, que tracti tant aspectes jurídics i de contractació, com aspectes tècnics sobre impacte social, ambiental, ESS i perspectiva de gènere. La formació ha d'anar dirigida tant a l'administració pública, com a empreses i entitats de l'ESS que volen accedir a les licitacions.
- 6) Cal treballar en xarxa, socialitzar el coneixement i els recursos i generar eines compartides.
- 7) Cal assessorament especialitzat i individualitzat en termes de contractació i Compra Pública Responsable. I cal abordar-ho conjuntament tots els agents implicats.
- 8) I una nota sobre el missatge a transmetre: cal mostrar optimisme en relació al desplegament de la CCPR com a política pública, tant per la millora de la gestió pública com pel potencial transformador que té.

I, finalment, s'apunten com a elements clau en aquest desplegament:

- ✓ Voluntat política i compromís.
- ✓ Planificació.
- ✓ La motivació a l'objecte del contracte dels elements a incorporar.
- ✓ La reflexió.
- ✓ Els recursos.
- ✓ El seguiment.
- ✓ Els coneixements.
- ✓ La transversalitat.
- ✓ El suport mutu i el treball en xarxa.

Durant l'impàs de tres anys des de la darrera Jornada, s'han generat recursos i bancs de bones pràctiques, Guies, Disposicions que estan a l'abast de les administracions públiques. S'han testat eines com els bancs de clàusules, innovat en les licitacions, els Ajuntaments fan formacions internes, entre d'altres. Ja en sabem una mica més, s'ha avançat en sensibilització i en voluntat de fer més i millor contractació pública socialment i mediambiental responsable.

Però encara ens queda camí per recórrer, i és per aquest motiu que el Grup de Treball en Compra i Contractació Pública Responsable ha decidit organitzar una nova jornada amb l'objectiu de revisar què podem fer, entrant amb més detall en la Compra Reservada, i també mostrar algunes de les moltes bones pràctiques en l'assoliment d'aquest objectiu de millora continua.

LA COMPRA I CONTRACTACIÓ PÚBLICA RESPONSABLE, OPORTUNITATS I REPTES DE LA LLEI DE CONTRACTES DEL SECTOR PÚBLIC EN LA PROMOCIÓ DE L'ESS

Ponència marc de la Jornada, a càrrec de Jofre Clofent Calsapeu, Secretari accidental i Cap del Servei de Qualitat Administrativa de Ajuntament de Premià de Mar de juny del 2022 a maig del 2024, i col·laborador de CSITAL Barcelona.

A l'inici de la seva ponència, en Jofre Clofent agraeix a l'Ajuntament de Premià de Mar i al Col·legi de Secretaris, Interventors i Tresorers haver-li fet confiança per poder-los representar a la trobada. S'autoanomena un Secretari bastant heterodox, doncs ha sigut força anys Cap de Contractació, a l'Ajuntament de Premià de Mar i al de Badalona, i aquest fet li ha permès gaudir d'una perspectiva àmplia de l'àmbit.

Des de la seva perspectiva, un Ajuntament és la representació d'un interès públic que sorgeix del Ple i cap funcionari ha d'obviar aquesta qüestió. I pel que respecta a la Compra i Contractació Pública Responsable, manifesta que és un instrument, no és un via crucis, és una caixa d'eines, per tirar endavant polítiques públiques.

Comenta que, a vegades, sorgeixen discrepàncies amb els Tribunals de Contractes, perquè tenen un biaix ideològic conservador, i no deixen avançar polítiques transformadores. En aquest sentit, cal fer un sobreesforç per justificar les mesures. Les barreres hi són per "tirar-les a terra", no ens han de fer recular en la nostra tasca.

Diversos aspectes a remarcar:

- 1) La Disposició Addicional 48a, no deixa de ser un pas endavant de la Carta Municipal de Barcelona en relació a la gestió cívica. Permet reservar aquesta gestió a entitats sense ànim de lucre (que competeixen entre elles). Marc de contractació reservada.
- 2) Anima a les persones assistents i personal tècnic a utilitzar aquesta Disposició, pot ser la forma òptima de resoldre una necessitat i d'enriquir el municipi, d'enfortir la comunitat local.
- 3) Reflexiona que davant d'una realitat de municipis dormitori, amb aïllament i individualització, la compra estratègica pot ajudar a resoldre aquestes qüestions, a teixir comunitat, a trencar la lògica individualista.
- 4) Sobre les possibilitats d'avançar en la CCPR, set-cents dels nou-cents cinquanta-dos municipis de Catalunya són de menys de 2.000 habitants. No compten amb tècnic de contractació, per tant, com podem aconseguir que utilitzin les eines per resoldre les seves problemàtiques?. La Llei de Contractes pot ajudar en algunes coses, però no podrà ser en tot.
- 5) Sobre la Disposició Addicional 4a, es pot reservar amb els CETIs, però no abasta tota l'ESS. El marc és limitat.
- 6) Sobre l'Article 145, que fa referència als criteris de valoració, diu "s'ha de procurar (és a dir, és imperatiu) obtenir serveis, obres o subministraments de

gran qualitat". Què entenem per gran qualitat? Excel·lència en recursos, persones, resultats? Qui pot oferir l'excel·lència en resultats? les entitats i empreses de l'ESS.

- 7) Sobre qui hauria de fer la tasca d'impuls de la CCPR, ell considera que les Oficines de Promoció Econòmica dels Ajuntaments en col·laboració amb Contractació, doncs és Promoció Econòmica qui coneix el teixit empresarial i qui, per tant, hauria de liderar el procés.
- 8) Sobre com millorar l'accés a la licitació, ell considera que licitar amb una Administració pública és fàcil. La feina important no està en la presentació a través de la plataforma, sinó en pensar quina és la millor oferta que es pot oferir a l'Ajuntament.
- 9) Una bona mesura d'ajut és pensar quin termini necessiten les entitats per presentar ofertes. No hem d'anar sempre a terminis mínims (que ens hi aboca la pressa, la poca planificació). Potser cal donar 30-40-50 dies per tal d'afavorir la presentació de bones ofertes.
- 10) L'automatització de la valoració de les ofertes no afavoreix la qualitat. No permet destriar qui coneix bé la matèria d'aquell que sap "copiar".
- 11) Cal una major professionalització dels serveis tècnics que impulsen plecs de licitació.
- 12) Una licitació és fer de professor: un plec és com un examen, tal dia hi ha l'examen, us preguntaré això, i us dic com corregiré l'examen. Objectivar és diferent que automatitzar. Us dic quina puntuació podeu obtenir segons el que em digueu el dia de l'examen. N'has de saber més que els teus alumnes per poder-los corregir. Però molts tècnics "van venuts" perquè no coneixen el mercat.
- 13) Esmenta que a l'EAPC no hi ha cursos de coneixement del mercat. Hi ha cursos de coneixement tècnic-jurídic. Considera que caldria impulsar el contacte amb el mercat, el coneixement de la realitat empresarial.
- 14) Judici de valor: en l'anàlisi de les ofertes, cal reflexionar de forma profunda sobre "per què t'estan oferint allò?" No simplement valorar que l'empresa licitadora afirma que farà tal i tal cosa.
- 15) Objecte del contracte: es pot dir "jo vull 2 llapis", o dir-ho per objectius "jo necessito escriure". Com a entitat (de l'ESS, en aquest cas), et proposo aquesta solució per resoldre aquesta necessitat que tens. La gràcia és poder comprar solucions heterogènies. La Llei de Contractes va per aquí, diu: si hi ha innovació tecnològica, social o econòmica, l'objecte ha de ser obert. Per tant, la configuració del contracte ha de ser per objectius. Ja no vas a preu, sinó a rendibilitat, o cicle de vida. Major complexitat, però, alhora, major riquesa.
- 16) Què demanem com a solvència? La Llei fixa uns requisits mínims. Hem de ser curosos, aplicar el sentit comú; no demanar volum de negoci molt elevat, per exemple, en un contracte que no requereix inversió.

- 17) Potestat discrecional del personal tècnic municipal: han de definir quin és l'interès públic del contracte; és una gran responsabilitat. L'interès de l'Administració no és l'interès públic. Cal esforç, dedicació, sortir de la zona de confort.
- 18) Cal dur a terme acció pedagògica amb les entitats de l'ESS per afavorir que participin a les licitacions, que perdin la por, que s'animin a presentar ofertes. Si anem a criteri preu, o definim grans solvències, els estem foragitant dels processos.

TORN OBERT DE PARAULA

Al torn de paraules, en Marc Vilanova per part de la cooperativa Facto, comenta que un element que es proposa des de Facto és facilitar la intercooperació entre entitats de l'ESS, per exemple amb la integració de solvències per mitjans externs. És molt fàcil de promoure, només afegint un annex del model d'integració de solvències als plec.

Pregunta a en Jofre Clofent quina valoració fa de la Central de Compres de l'ACM doncs, si analitzem el catàleg, no hi ha cap entitats de l'ESS acreditada. Pregunta com creu que hi podríem donar la volta. També de quina manera es podria fomentar el coneixement de les entitats de l'ESS i que s'apropin a l'Administració, i quins creu que són els espais de que es podrien nodrir les administracions locals.

En Jofre Clofent reflexiona al respecte:

- 1) La integració ja està prevista a la Llei. Es pot aportar compromís de, en cas de ser adjudicatari, integrar solvència (tècnica o econòmica) amb una altra entitat de l'ESS, que per exemple pot cedir personal, si cal. Apunta que sovint trobem Secretaris o Interventors molt conservadors, i els hem de convèncer que la integració és tan vàlida com l'acreditació per mitjans directes. Per la Llei són equivalents, però has de demostrar que no és un brindis al sol.
- 2) Respecte a la Central de Compres, el problema és que vol garantir que els municipis petits puguin accedir a aquests serveis. Els Ajuntaments grans i mitjans acaben finançant part d'aquests serveis, paguen un xic més del que costaria per tal que els petits puguin disposar d'aquests serveis. S'ha de reflexionar si determinats serveis no cal que utilitzin aquestes estratègies. Per exemple, es podrien fer lots territorialitzats més petits. Per fer-ho, cal molt coneixement de la planta municipal.
- 3) Sobre els espais dels que es podrien nodrir les administracions locals, creu que per a l'àmbit municipal és senzill: l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, l'Associació Catalana de Municipis, la Federació de Municipis de Catalunya. Per la part privada, una bona plataforma podrien ser els Consells Comarcals, que poguessin oferir aquesta formació en coordinació amb els ajuntaments. Qui ho ha d'impulsar és el sector públic, perquè l'interessa que hi hagi aquesta participació de les entitats de l'ESS, que creen valor, creen comunitat, sentiment de pertinença.

Intervé en Xavi Rubio Cano, Cap del Servei d'Economia Social i Solidària de l'Ajuntament de Barcelona, qui agraeix la intervenció i apunta a la importància de

plataformes com les de l'ACM i la FMC. Esmenta que la XMESS està en converses per establir-hi alguna mena de conveni i que puguin ser, també, mecanisme d'impuls de l'ESS.

Intervé en Víctor Vidiella, del Departament de Promoció Econòmica del Consell Comarcal del Baix Llobregat i Coordinador de l'Ateneu del Baix Llobregat, qui planteja com a handicap, a l'hora de formar i retenir el talent, la constant mobilitat laboral de les persones. I l'elevada rotació del personal de promoció econòmica, que no facilita l'aprofundiment en les eines.

En opinió d'en Jofre Clofent, aquesta és una limitació que es podria resoldre en part potenciant la delegació de competències de la Generalitat cap als Consells Comarcals i els municipis. Enfortir el múscul dels Consells Comarcals, més des del traspàs de recursos per part de la Generalitat que no pas dels Ajuntaments.

En una darrera intervenció, la Núria Martínez, Alcaldessa de Mieres, pregunta quin marge tenen els micro-pobles per fer Contractació Pública Responsable. La resposta és ràpida, nul·la. La planta municipal no acompanya als reptes que hem d'afrontar. Sobren Ajuntaments, no municipis però sí administracions. El què es pot fer, segons opinió d'en Jofre Clofent, passa pels processos de selecció, de trobar personal molt motivat, que tingui voluntat personal de treballar amb molt d'esforç i dedicació.

Finalitzada la ponència i l'espai de debat, es dona pas a la primera Taula rodona de la jornada.

TAULA DE BONES PRÀCTIQUES I REFLEXIONS ENTORN A LA CONTRACTACIÓ RESERVADA: LES DISPOSICIONS ADDICIONALS 4RTA I 48A

Taula rodona amb Betlem Parés, de l'Ajuntament de Manlleu, Imma Pruna Ribas, de l'Ajuntament de Mataró i Carme Martí Julià, de la Fundació Maresme.

Modera en Jofre Clofent.

CONTRACTE RESERVAT DEL SERVEI DE MENJADOR DE L'ESCOLA BRESSOL MUNICIPAL COLORS, EN LA MODALITAT DE CUINA AL CENTRE. APRENENTATGES.

A càrrec de Betlem Parés Cuadras, Coordinadora Àrea de Serveis a les Persones i Promoció Econòmica de l'Ajuntament de Manlleu.

La Betlem Parés inicia la ponència afirmant que fent camí és com es van aprenent les coses. Avui explicarà un èxit, però també podria explicar alguna frustració. Creu que el més destacable a explicar és com es va fer el contracte que ens presenta.

Per situar-nos, Manlleu és un municipi de 20.000 habitants amb dues escoles bressol, una de gestió directa i una de gestió indirecta. En el segon cas, de gestió indirecta, va guanyar-ne el concurs fa molts anys la cooperativa Suara, amb uns resultats molt satisfactoris, per tot el que aporten, per la vocació de servei públic.

L'escola bressol Colors, creada del 1987, és la de gestió directa. Abans d'explicar-nos com van arribar a fer un reservat pel servei de menjador però, la Betlem aprofita per observar que, per qüestions d'innovació pedagògica i altres, considera que és més adient la gestió indirecta per a les escoles bressol.

En el cas que ens afecta, el procés comença amb la jubilació de la cuinera de l'escola. Es reuneixen amb la directora i les 6 treballadores, i els plantegen la possibilitat d'externalitzar el servei. La primera opció és fer un contracte menor, de 6 mesos (de 31 de desembre a 23 de juliol), per fer una prova pilot. Es van demanar pressupostos a tres cooperatives i va guanyar la cooperativa Sambucus, de la qual destaca la complicitat des del primer minut tant amb el personal de l'escola com amb Secretaria i Intervenció, que van valorar positivament l'opció de fer una prova pilot.

Què es va valorar?. El canvi en l'alimentació dels infants. Des de feia molts anys, els infants menjaven el mateix, menús molt repetitius. Es va passar a una alimentació molt més saludable, molt més variada.

Posteriorment, es va contractar a un servei jurídic "extern" (per tal de donar suport a Secretaria) i a la cooperativa Opcions, per tal de valorar la possibilitat de fer un reservat, analitzar què es podia puntuar i què no, etc. Aquesta transversalitat del treball conjunt fou molt important en el resultat final. L'equip extern s'introduïa de ple en el procés de contractació, participaven en totes les reunions.

Es va disposar d'un informe amb tots els criteris que es podien puntuar, com per exemple la generació de llocs de treball per a persones amb dificultats d'inserció. Per

altra banda, es va decidir no aplicar criteris ecològics o d'alimentació de comerç just, perquè no hi havia proveïdores en aquest sentit a Manlleu i al territori més proper.

Els criteris automàtics sumaven 60 punts: 25 per la qualitat dels menús, i 35 per preu. Els criteris sotmesos a judici de valor sumaven 40 punts: amb 20 punts es valorava la formació i el seguiment de la persona treballadora -perquè l'objectiu era que, passats 2 anys, trobés feina al mercat laboral ordinari-.

En la qüestió de l'alimentació, també es va voler fer formació a les famílies, en relació a la importància de l'alimentació en edat infantil. Un altre aspecte que es va considerar fou la minimització de residus.

Enllaç al [Contracte reservat del servei de menjador de l'escola bressol municipal colors, en la modalitat de cuina al centre](#)

UN APUNT, EL CAS DE PREMIÀ DE MAR, AMB L'APLICACIÓ DE LA D.A. 48A PER A LA CREACIÓ D'UNA NOVA ESCOLA BRESSOL.

En Jofre Clofent explica l'experiència de Premià de Mar amb les escoles bressol.

Hi va haver un procés de creació d'una nova escola bressol i hi va veure l'oportunitat d'aplicar la Disposició Addicional 48a. Es van reunir amb les 3 escoles privades del municipi, els van donar un període de 3 mesos per reconvertir-se en entitats de l'ESS i poder optar a la licitació. En una de les escoles, precisament, la directora es jubilava i les treballadores sí que valoraven constituir-se com a cooperativa, però amb els tràmits burocràtics es va encallar el procés i no es van poder presentar.

Finalment, la licitació no va ser adjudicada, i el municipi va haver de tirar endavant només amb una escola bressol municipal. Malgrat aquest desenllaç, però, creu que és una experiència que s'ha de repetir, malgrat que en aquella ocasió no fos reeixida.

Enllaç al procés de [Contractació reservada \(Disposició addicional 48 de la LSCP\) Servei de la gestió i de l'espai de la segona escola bressol municipal](#)

RESERVA D'UN PERCENTATGE DE PLANTILLA PER AL COL·LECTIU DE PERSONES AMB DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL I ESPECIALS DIFICULTATS D'INSERCIÓ.

LA CONCESSIÓ DEL SERVEI DEL BAR/RESTAURANT DE L'EDIFICI DEL CAFÉ NOU DE MATARÓ, I INSERCIÓ DE COL·LECTIUS DE PERSONES AMB DIVERSITAT FUNCIONAL I/O PERSONES AMB ESPECIALS DIFICULTATS D'INSERCIÓ.

A càrrec de Carme Martí Julià, Directora de Desenvolupament de Negoci - Serveis Laborals de Fundació el Maresme, i Imma Pruna Ribas, Cap de Compres i Contractacions en Ajuntament de Mataró.

N'Imma Pruna inicia l'exposició del cas reflexionant que l'important és el resultat, no tant l'eina que s'utilitza. Afirmar que creu en la nova mirada de la Llei. Creu que s'ha arribat prou lluny, és optimista en aquest sentit i ho valora positivament. L'any 2000 no es podia ni somiar en contractes reservats, clàusules, etc. Ens falta molt, moltíssim, però hem anat fent camí.

El contracte del Cafè Nou es va emmarcar en la tasca que va fer l'Ajuntament per l'aprovació de la Guia pràctica per a la inclusió de criteris socials, ambientals i ètics en la contractació pública a Mataró, que van publicar el 2017. La Guia indica en quins moments del procés podem incidir per fer Contractació Pública Responsable. En el moment de fer el contracte t'obliga a preguntar-te si reservaràs o no; com determinaràs l'objecte del contracte. En aquest cas, no es tractava de tenir un bar, sinó que l'objecte principal havia de ser poder disposar d'un bar que ofereixi oportunitats laborals a certs col·lectius. A l'hora de preguntar-te com determinaràs el pressupost, la resposta és que si calculem bé el pressupost, amb els convenis d'aplicació, no ens haurem de preocupar massa per les baixades de preu, perquè es redueix molt el marge. En la fase d'adjudicació i d'execució, hi entren altres elements.

Van reservar el procés a CET(IS) i EI. Van definir l'objecte del contracte de la manera abans esmentada: un bar amb actuacions culturals i que vagi més enllà en el foment d'oportunitats d'ocupació. A la determinació de pressupost, ho van definir com una concessió de serveis, i li van donar un risc a qui l'explotés. Van fer un estudi de viabilitat previ, que establia 2 escenaris, un d'optimista i un de pessimista, i van avançar amb l'optimista. Van plantejar doncs un contracte d'una durada de 6 anys, amb un valor estimat de més de 5 milions d'euros, que incloïa alguna pròrroga. Només s'hi va presentar 1 empresa, que en va resultar guanyadora, el "CEO del Maresme", que és el centre especial de treball de la Fundació Maresme.

Pel que fa als criteris automàtics, sumaven 51 punts, 10 punts depenien de la inversió que feia l'empresa. I també es va valorar la proximitat i el producte ecològic. Pel que fa als criteris sotmesos a judici de valor, aquests avaluaven la producció cultural i les característiques del servei de bar.

Enllaç a la [Concessió del servei del Bar/Restaurant de l'Edifici del Café Nou de Mataró, i inserció de col·lectius de persones amb diversitat funcional i/o persones amb especials dificultats d'inserció](#)

Explicada la part que afecta al procediment de contractació per part de l'Ajuntament, es convida a la Sra. Carme Martí Julià, de la [Fundació el Maresme](#), a complementar el relat segons l'experiència d'una empresa que es presenta a la licitació.

El bar del Cafè Nou va obrir el 2022, ubicat en un BCIL (Bé Cultural d'Interès Local), l'antiga seu de la Unió de Cooperadors de Mataró, i al costat de l'antiga presó, en aquest cas un BCIN (Bé Cultural d'Interès Nacional).

El projecte neix per 3 causes:

- 1) L'interès i habilitats de persones amb discapacitat per treballar en el sector de la restauració.
- 2) El SEFI, el Servei de Formació i Inserció laboral per a persones amb discapacitat intel·lectual (DI) en atur. Una Col·laboració amb el Gremi d'Hostaleria, a través de cursos subvencionats per l'ONCE.
- 3) La necessitat d'aconseguir Insercions laborals.

Com a Fundació i CET no tenien solvència tècnica ni econòmica, perquè no havien treballat mai en aquest sector. Per tant la Fundació va entrar en contacte i va generar xarxa amb el sector de la restauració, de la cultura, i amb altres entitats que treballen en l'àmbit de la discapacitat i que tenien projectes en el sector de la restauració. També van anar a buscar una consultora que els pogués assessorar en el procés.

Sobre les principals dificultats amb les que van topar:

- Les exigències del Reservat no estan pensades ni adaptades a les necessitats i característiques reals del col·lectiu de persones amb discapacitat.
- No hi ha cap clàusula social al concurs.
- Les previsions econòmiques de l'estudi de viabilitat de l'Ajuntament són a l'alça i no tenen en compte les dificultats afegides del col·lectiu de persones amb discapacitat.

Sobre la importància dels Reservats per poder optar a aquest tipus de contractació:

- Donar feina a les persones del CET.
- No competir amb multinacionals que operen en sectors de jardineria, de neteja.
- És una forma pública d'acceptar la diversitat. Les polítiques públiques aplicades a fomentar l'ocupació de persones vulnerables. La Subsistència del CET.
- Sobre l'Impacte social d'aquesta contractació:
- Entre molts altres resultats assolits, actualment hi ha 13 persones treballant-hi, 6 de les quals amb DI i 2 de col·lectius en risc d'exclusió.

A la pregunta de què demanarien a l'Administració pública local:

- Més concursos aplicant la Disposició Addicional 4a (CET i EI) i la 48ena (EES). Reservar contractes és obligatori.
- Sortir de la zona de confort: els contractes estan regulats i habilitats en la normativa comunitària dels del 2004, i a l'espanyola des del 2007. I els de l'ESS dels del 2014.
- Tenir en compte que no totes les empreses són iguals, no totes garanteixen la mateixa qualitat en l'ocupació, atenció, i contractació de persones de col·lectius desfavorits.
- Recordar que només es poden reservar lots per als Centres Especials de Treball que siguin d'Iniciativa Social (CETIS).
- Reservar lots per a CET i Empreses d'Inserció (EI), o un percentatge mínim de reserva d'execució per a programes d'ocupació protegida.
- Que no limitin els objectes contractuals a determinats CPVs susceptibles de ser qualificats com a reservats.
- Hi ha molts tipus de discapacitat, però cal fomentar processos que propiciïn la inserció laboral de "persones amb discapacitat amb especials dificultats", que són les que tenen més problemes per accedir a l'ocupació.
- Que vetllin per incorporar criteris socials més enllà dels econòmics, doncs les entitats sense afany de lucre no poden competir per preu.
- Que en la contractació pública, pel que fa a serveis a les persones, prioritzin les clàusules socials que afavoreixin les empreses d'ESS en detriment de les mercantils lucratives. En definitiva, "Cuidar a persones no pot ser un negoci".

Jornada de Contractació i Compra Pública Responsable- XMESS

BAR DEL CAFÈ NOU
Un projecte amb compromís

14 de maig del 2024

TAULA DE BONES PRÀCTIQUES I REFLEXIONS ENTORN A LA INCORPORACIÓ DE CRITERIS SOCIALS, ÈTICS I AMBIENTALS A LA CONTRACTACIÓ.

Després de la pausa per esmorzar, té lloc la 2a i darrera Taula rodona de la Jornada, amb Sònia Moreno, de l'Ajuntament de Terrassa, Elena Fuentes, de l'Ajuntament de Granollers, i Xavier Rubio, de l'Ajuntament de Barcelona.

Moderada en Jofre Clofent.

APLICACIÓ DEL PROTOCOL “BANC DE CLAUSULAT ASG”, AMB L'OBJECTIU D'AFAVORIR LA CCPR I L'ECONOMIA SOCIAL.

A càrrec de Sònia Moreno Blázquez, Directora de Programes Transversals de l'Ajuntament de Terrassa.

La intervenció comença amb una breu introducció per part de na Sònia Moreno sobre l'evolució de les polítiques públiques d'ESS a Terrassa, per tal d'entendre el context en el qual es fa el Protocol “Banc de Clausulat ASG”.

El 2014 neix el Servei d'Emprenedoria i Economia Social de l'Ajuntament de Terrassa, i també s'incorporen al programa Municipi Cooperatiu de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya. El 2015, s'adhereixen al Manifest de la XMESS, i el 2016, s'aprova el Reglament del Consell Municipal de l'ESS. L'any 2019, es crea la Regidoria d'Economia Social.

Ja des del 2011, han anat realitzat accions d'impuls de la Contractació i Compra Pública Responsable (amb la Guia metodològica per a l'aplicació de la clàusula social, la Instrucció de serveis per a la inclusió de clàusules socials a la contractació pública, la Guia de bones pràctiques, l'Espai de CCPR al Portal de Transparència de la web municipal, etc.). El procés culmina l'any 2021, amb el Protocol “Banc de Clausulat ASG”, i el Disseny del Banc de Clàusules ASG (Ambientals, Socials i de Bon Govern) que s'han incorporat al gestor integral de contractació de l'Ajuntament.

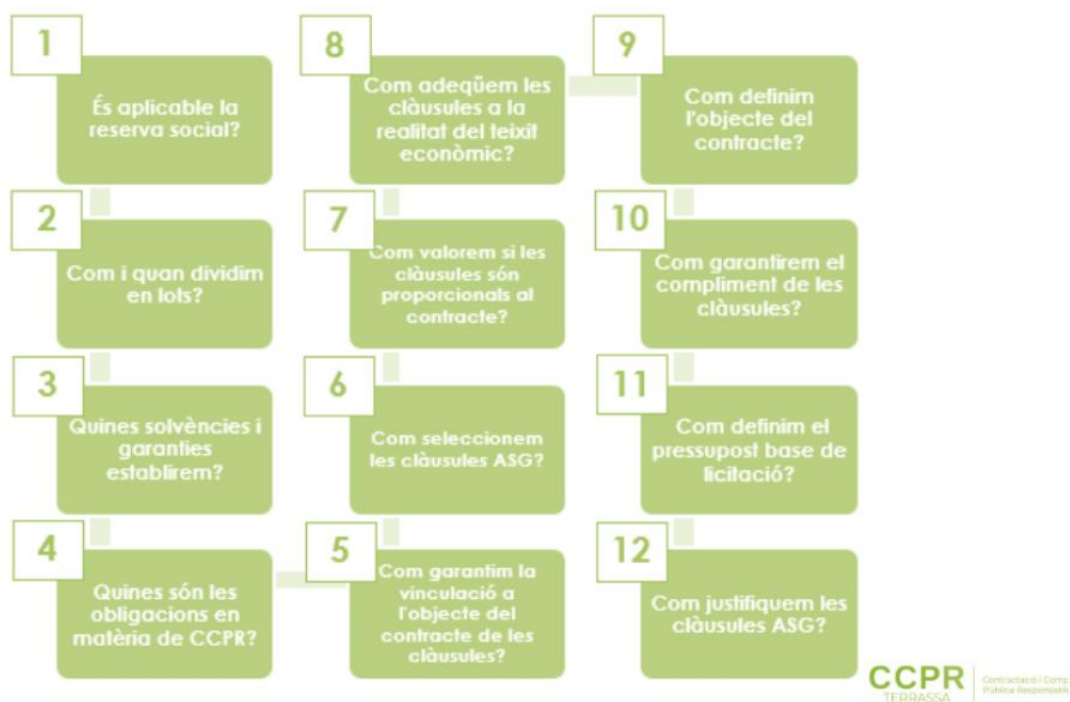
Pel que fa al Protocol “Banc de Clausulat ASG” els objectius per crear l'eina han estat:

- 1) La introducció de clàusules ASG a la contractació.
- 2) Establir mesures de seguiment.
- 3) Procedimentar i sistematitzar el procés d'introducció de les clàusules.

El Protocol vol donar resposta preguntes com:

- 1) És aplicable la reserva social?
- 2) Com i quan dividim en lots?
- 3) Quines solvències i garanties establirem?
- 4) Quines són les obligacions en matèria de CCPR?

- 5) Com garantim la vinculació a l'objecte del contracte de les clàusules?
- 6) Com seleccionem les clàusules ASG?
- 7) Com valorem si les clàusules són proporcionals al contracte?
- 8) Com adequem les clàusules a la realitat de teixit econòmic?
- 9) Com definim l'objecte del contracte?
- 10) Com garantim el compliment de les clàusules?
- 11) Com definim el pressupost base de la licitació?
- 12) Com justifiquem les clàusules ASG?

El Protocol s'ha incorporat al gestor integral de contractació de l'Ajuntament, i s'estructura en 4 Bancs de Clàusules, 12 no elegibles i 80 elegibles:

- Banc de Clàusules Ambientals, amb 50 clàusules corresponents a 19 àmbits.
- Banc de Clàusules Socials, amb 26 clàusules en 7 àmbits.
- Banc de Clàusules Ètiques i de Bon Govern, amb 4 clàusules en un únic àmbit.
- Banc de Clàusules ASG permanents, amb 12 clàusules que no són elegibles.

En total doncs, s'han recollit 80 clàusules ASG que són elegibles a l'hora de preparar el contracte. I per a cadascuna d'aquestes Clàusules s'ha elaborat una Taula amb els següents camps:

- Àmbit
- Subàmbit
- Matèria ISO 26000
- ODS Agenda 2023
- Objectiu específic
- Tipus de clàusula
- Codi
- Exemple de redactat
- Àmbit d'aplicació
- Recomanacions d'aplicació
- Mesures de seguiment
- Indicadors de seguiment
- Dades per a la justificació
- Exemples similars
- Font

Amb aquesta procedimentació i sistematització del procés, el funcionament pràctic del Protocol és molt senzill, intuïtiu, clar i de fàcil execució. També, afegeix, es dona l'opció de no incorporar clàusules. Si és així, s'ha de justificar; si no el gestor integral de contractació no permet avançar.

Pel que fa a l'Impacte del Banc de Clausulat ASG, l'any 2023 s'han incorporat 136 clàusules en 81 contractes. I, per concloure, en el context d'aquest procés continu de millora de la CCPR, recentment l'Ajuntament s'ha adherit al Pla d'Acció de Compra Pública Verda de la Generalitat.

MÉS ENLLÀ DE LA GUIA PER LA CONTRACTACIÓ PÚBLICA RESPONSABLE. ACORD MARC PER A L'HOMOLOGACIÓ DE PROVEÏDORS PER A LA PRESTACIÓ DEL SERVEI D'ATENCIÓ A DOMICILI DE SUPORT A LA LLAR I ATENCIÓ A LA PERSONA.

A càrrec d'Elena Fuentes López, Tècnica del Servei de Contractació, Compres, Estudis Econòmics de Contractes de l'Ajuntament de Granollers.

Tal i com explica l'Elena Fuentes, l'Ajuntament de Granollers també compta amb un protocol similar al de Terrassa, a partir de la Guia per la Contractació Pública Responsable de 2017, que tenia per objectiu que la contractació fos en benefici de la ciutadania i l'entorn local i, per tant, que la Contractació prestés especial atenció a consideracions ètiques, socials i ambientals i no només a criteris econòmics. Actualment, en pro de la millora constant, es troben en fase de revisió i definició d'indicadors de qualitat per potenciar el seguiment dels contractes.

Més enllà de la Guia, però, s'ha avançat en el cercle d'un procés constructiu i viu, partint d'un estudi profund de les necessitats de la ciutadania, que cerca l'excel·lència en la gestió. Excel·lència del servei i excel·lència tècnica.

I és en aquest context, fruit d'aquest procés viu, que han decidit explorar la via de l'Acord Marc per a l'homologació de proveïdors per a la prestació del Servei d'Atenció a Domicili, de Suport a la Llar i Atenció a la Persona (SAD en endavant), com a element d'innovació i bones pràctiques per oferir un millor servei:

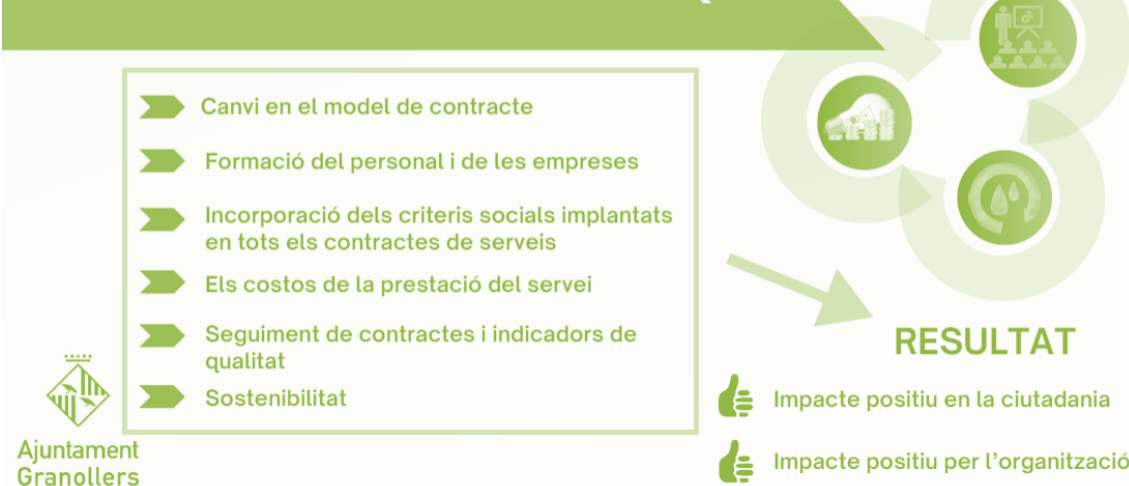
- 1) Canvi en el model de contracte. S'ha passat d'un model d'una única empresa, a un Acord Marc, amb diverses empreses homologades. Aquest canvi ha comportat major concurrència, major competència, i la introducció de millores i d'innovació. La feina s'ha fet de la mà del personal tècnic de Serveis Socials.
- 2) Formació per a la professionalització dels agents públics que participen en el procés de contractació. Es realitzen cursos de formació interns a nivell tècnic i administratiu per a la comprensió de la necessitat i obligatorietat del compliment de les tasques relacionades amb contractació en el dia a dia del seu servei.
- 3) Formació ad extra de les empreses, no tant sols del territori, sinó també de totes aquelles que havien participat en les darreres licitacions, per explicar-los-hi els canvis en el model, i preparar-les per a participar a les licitacions.
- 4) Avaluació dels costos de la prestació del servei. Estan treballant en una Guia interna per a l'avaluació dels costos dels diferents serveis a contractar, basada en una anàlisi sistemàtica per intentar homogeneïtzar els costos.
- 5) Implementació de criteris socials en tots els serveis.
 - Pel que fa a la solvència tècnica, es manté al llarg de tots els anys l'experiència del personal tècnic, integrades o no en l'empresa, que participaran en l'execució del contracte (seguint la proposta d'acció facultativa de la Guia).

- En la fase de requeriment previ a l'adjudicació, s'incorporen com a accions de caràcter obligatori i com a criteri social, al llarg de tots els anys, aquelles accions que s'indiquen a l'Annex II de la Guia;
 - Atès que el sistema d'elecció de l'oferta més avantatjosa ha de vetllar per la qualitat, l'accessibilitat i l'estabilitat de la prestació del servei, des del 2021 es mantenen totes les accions de tipus social de caràcter obligatori de la Guia.
- 6) Seguiment de contractes i indicadors de qualitat. S'han inclòs indicadors de seguiment com a eina de control de l'execució del contracte, partint de la premissa que els plecs (tant administratius com tècnics) i resta de documentació que integra l'expedient, han estat ben redactats, són detallats i descriuen correctament els drets i deures de les parts.
- 7) Sostenibilitat. Totes les mesures esmentades garanteixen la sostenibilitat de la contractació pública, segons estableix el marc normatiu: Dret a uns serveis públics de qualitat (Art. 23 de la Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya). Drets d'accés als serveis públics i a una bona Administració (Art. 30 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya).

En conclusió, el procés circular de millora continua dels processos de contractació, que ha revertit en el canvi de model en l'adjudicació del SAD, tenen per resultat:

- Un impacte positiu en la ciutadania. Atès que l'usuari final no ha patit el canvi de model, sinó que se'n beneficia, perquè, per exemple, pot escollir entre les 3 empreses prestatàries del servei; o que la persona que l'atengui sigui del seu mateix sexe.
- Un impacte positiu en l'organització. Atès que l'estudi previ dels costos ha possibilitat que, malgrat l'augment de la despesa de prestació del servei en un 40% (de 17 a 23€), s'hi hagi pogut fer front amb el mateix pressupost, sense que repercuteixi a l'usuari final.

EL SERVEIS D'ATENCIÓ DOMICILIÀRIA COM A ELEMENT D'INNOVACIÓ I BONES PRÀCTIQUES:

MÉS ENLLÀ DE LES EINES, UNA REFLEXIÓ SOBRE ELS QUÈ, ELS COM I ELS QUI A L'HORA DE FER CONTRACTACIÓ PÚBLICA RESPONSABLE,

A càrrec de Xavier Rubio Cano, Cap de Departament d'Economia Social i Solidària de l'Ajuntament de Barcelona.

Abans d'iniciar la seva intervenció, en Xavier Rubio remarca l'alt nivell de les intervencions prèvies i de la jornada en la seva globalitat, posant en valor la tasca que desenvolupa la XMESS, i destaca la tasca que du a terme l'Ajuntament de Mataró.

Convida a tots els municipis assistents que no són membres de la XMESS a fer el pas i demanar-ne l'adhesió, per la utilitat que aporta, pels aprenentatges que en podem extreure. Destaca l'abast territorial de la XMESS, la diversitat de municipis que en formen part i la bona relació amb els Ateneus Cooperatius.

I ja entrant a la ponència, adverteix que les idees que exposarà avui són fruit concret de gairebé 9 anys de treball (des del 2015) en la creació i desenvolupament d'una nova política pública d'impuls de l'ESS a l'Ajuntament de Barcelona. Unes reflexions personals que volen anar una mica més enllà, i tenen el seu origen en una "pedrada" en forma de correu electrònic compartit amb el Grup de Treball en Contractació i Compra Pública Responsable.

A la pregunta de "Per què licitem?", respon: més enllà de la LCSP, licitem per executar la política pública d'impuls de l'ESS a l'Ajuntament de Barcelona. Una política pública amb doble objectiu pel que fa a la intersecció contractació i ESS:

- 1) Que les empreses de l'ESS puguin accedir als contractes de l'administració pública, per ampliar i consolidar la seva activitat.
- 2) Consolidar el Servei d'Assessorament en Clàusules Socials de Barcelona Activa.

Per facilitar l'accés de les empreses de l'ESS a la contractació pública, s'ha creat la guia "[Comença a licitar!](#)", finançada amb una subvenció de l'edició 2022 de l'ENFORTIM ESS 2022, en la modalitat de suport als projectes de ciutat de l'Estratègia #ESSBCN2030. Es tracta de la primera guia per a la contractació pública adreçada a empreses i organitzacions de l'ESS i del Tercer Sector Social de Catalunya, fruit de la revisió bibliogràfica més recent i del treball i consens d'un conjunt de persones professionals expertes en matèria d'ESS, contractació pública i elaboració de projectes. La Guia consta d'un nomenclàtor -que aclareix el significat dels conceptes més utilitzats en contractació-, explica les diferents fases del procés de licitació, estratègies i aspectes clau a tenir en compte per les empreses i organitzacions a l'hora de preparar propostes de valor, i també els errors més freqüents.

El Servei d'Assessorament en les Clàusules Socials i Reserva Social (actualment [Servei d'Assessorament en Contractació Pública Sostenible](#)), promou la contractació reservada, la inserció laboral de persones en situació d'exclusió social i l'aplicació de la clàusula de subcontractació amb empreses d'ESS. El Servei va ser creat el 2018, l'integren la Direcció de Coordinació de Contractació Administrativa de l'Ajuntament i Barcelona Activa, qui el gestiona mitjançant les Direccions d'Economia Social i Cooperatives i d'Inclusió Laboral.

Jornada XMESS de Compra i Contractació Pública Responsable 2024

Ajuntament de
Mataró

1,64 k subscribers

Subscriu-me

5

Comparteix

Totes aquestes accions s'han desplegat en el marc del [Pla d'Impuls de l'ESS 2021-2023](#) de l'Ajuntament de Barcelona: [Objectiu 10. Contribuir a l'augment del pes de la contractació i la compra pública responsables en ESS.](#)

Però, reflexiona, les administracions públiques també licitem perquè no hi tenim més remei. S'ha de licitar perquè allò que s'hauria de poder tenir, uns equips més amplis, especialitzats, estables i un llarg etcètera, no és possible per la reforma de l'article 135 de la Constitució Espanyola, de 27 de setembre de 2011 -segons el qual totes les administracions públiques adequaran les seves actuacions al principi d'estabilitat pressupostària-, que es tradueix en la Llei 27/2023, de 27 de desembre, de Racionalització i Sostenibilitat de l'Administració Local (LRSAL). I allò que no es pot tenir i consolidar des de dins, conclou, s'ha d'anar a buscar fora i, afegeix, no és el mateix, ni millor, ni més eficient, ni econòmic i alenteix el procediment de contractació fins a extrems com per exemple trigar fins a un any en publicar una licitació.

I un cop feta aquesta ràpida ullada a la situació, vol afegir algunes reflexions més ja en clau de XMESS, que enllacen amb allò comentat al llarg de la jornada, tant des de les taules com per part de la resta d'assistents:

- 1) Si som persones tècniques d'administracions membres que tenim una experiència molt bàsica en el món de la contractació -i per tant les nostres compres són mínimes-, prescriu paciència, que utilitzem la tècnica "hacker": copiem, millorem, compartim. És la manera de fer camí, d'anar aprenent.
- 2) Si som persones tècniques d'administracions membres amb experiència mitjana o ja notable, la reflexió seria: ja no estaríem en la fase de "plorar" per les dificultats, sinó en la fase de la política comparada, la de preguntar-nos:

- Per què alguns Ajuntaments podem fer determinades coses i d'altres no?;
- Com els que podem fer-les ajudem als que no?;
- I els que no poden, per què no poden fer-les?, i si és per inèrcies i resistències per part d'aquelles figures amb funcions d'Intervenció, Secretaria, Tresoreria, perquè en determinats Ajuntaments hi són i a d'altres no?

Per tot això, apunta que la qüestió de fons a respondre o resoldre és si podem des de les administracions contribuir a que les empreses i organitzacions de l'ESS licitin, ho facin amb opcions per ser adjudicatàries i, conseqüentment, es consolidin perquè realment poden accedir a guanyar licitacions públiques. I, en la seva opinió, la resposta és que sí, que podem avançar-hi.

I per tant, la qüestió no està, ni només ni majoritàriament, en les clàusules sinó que cal fer-nos més preguntes respecte a:

- 1) L'objecte del contracte del servei a licitar. Preguntar-nos si existeix al mercat oferta d'empreses i organitzacions de l'ESS; i si existeix, assegurar-se que saben licitar. En aquest sentit, pot ser d'ajut la guia abans esmentada de "Comença a licitar!".
- 2) La solvència tècnica que s'exigeix i en com la poden certificar, acreditar o demostrar les empreses i organitzacions de l'ESS.
- 3) Els criteris automàtics (més enllà del preu) i els criteris de judici de valor que es pretén valorar i en com ho poden demostrar les empreses i organitzacions de l'ESS.
- 4) I per finalitzar la seva intervenció, proposa mesures de suport entre municipis, des de mentories que l'Ajuntament de Barcelona pot oferir, fins a tallers específics al grup de Contractació de la XMESS.

CONCLUSIONS I CLOENDA DE LA JORNADA, a càrrec de Jofre Clofent i Sergi Morales

En la seva intervenció final, en Jofre Clofent, afirma que la primera conclusió de la jornada d'avui, doncs, és que no hi ha excuses per no contractar d'una manera diferent a la que s'ha vingut fent clàssicament i tradicional fins als darrers anys. Hi ha experiències d'èxit i de bones pràctiques de tenir una visió més estratègica de la contractació pública, de veure-la com una eina per incentivar les polítiques públiques; i que d'aquestes polítiques públiques en facilitin l'assoliment les empreses i entitats de l'ESS.

- 1) Aquesta seria la primera conclusió, és a dir, tenim prou grau de maduresa com perquè això sigui possible. es poden fer contractacions estratègiques amb empreses i entitats de l'ESS per assolir objectius polítics en benefici de la comunitat. Aquesta seria la primera, és a dir, ja no estem en el marc teòric, hi ha experiències pràctiques d'èxit.
- 2) La segona conclusió és que, com bé ha dit abans en la seva intervenció en Xavier Rubio, no cal inventar constantment. no cal perdre el temps innovant. primer busquem. després copiem. després compartim.
- 3) L'altra conclusió que treu d'aquesta jornada és que ens hem de conèixer més. hauríem de trencar aquesta manera d'aïllament que tenen els ajuntaments i compartir més. Des de l'àmbit de la contractació ho han fet, per exemple qui ha participat a la Jornada a nivell tècnic, sense ser volgut i desitjat, són Mataró, Granollers, Terrassa, Premià de Mar, Barcelona, municipis que tenen una tradició de col·laboració, i que amb Girona i Gavà ja van impulsar en el seu dia la contractació conjunta esporàdica de la plataforma de contractació.

Si a nivell polític costa més, a nivell tècnic podem remoure obstacles per deixar de ser illes aïllades per començar a treballar en xarxa, com una malla. La malla es pot fer a nivell tècnic i, reflexiona, potser els càrrecs polítics agrairan que nosaltres els arrosseguem amb la nostra marea. Creu que és més interessant a nivell tècnic escoltar experiències d'altres companyes tècniques, de com s'ho han fet per sensibilitzar, implantar, que a nivell polític.

- 4) A nivell tècnic hem de promoure espais de trobada amb les empreses, potser mitjançant fires en que coincideixin els ajuntaments i entitats i comparteixin experiències. De forma més formal, igual que es fan fires de qualsevol tema. Un espai més informal com pot ser una fira pot ser un bon lloc, un "Marketplace", com diuen els anglosaxons mercantilistes. Es podria fer de l'Economia Social i Solidària, no només perquè les entitats coneguin les administracions públiques, sinó perquè les administracions públiques es coneguin entre elles.

Al respecte, es fa un petit incís per part de la XMESS, esmentant que aquest espai s'està impulsant en el marc de la FESC des de fa quatre anys, que cerca aquests mateixos objectius i que s'hauria d'estendre més a tots els territoris. I, afegeix en Jofre, cal detectar persones entusiastes de les administracions

3ª Jornada XMESS de Compra Pública Responsable

públiques locals, que tenen xarxes de contactes, i convidar-hi a les persones dels serveis de contractació, fer córrer la informació dins dels Ajuntaments, per aconseguir que hi assisteixi més gent de contractació.

Finalment, el Regidor Sergi Morales fa la cloenda de la jornada, afirmant que hem de reflexionar sobre com generar espais de trobada on també hi participin els equips de Contractació, més enllà dels “motivats” de l'Economia Social i Solidària de les administracions que ja participen habitualment en aquestes sessions i jornades. És important generar aquests espais de trobada amb tècnics de contractació, per tal que tinguin l'oportunitat de conèixer què s'està fent en altres ajuntaments, i entrar en la lletra petita, poder veure com ho fem. Jornades com aquestes serveixen per això, per aterrar molt i aprendre els uns dels altres.

Hem de seguir treballant per a que la Compra i Contractació Pública Responsable esdevingui una palanca de transformació social per als nostres pobles i ciutats.

PRINCIPALS CONCLUSIONS DE LA 3A JORNADA XMESS DE COMPRA I CONTRACTACIÓ PÚBLICA RESPONSABLE:

- 1) La Compra i Contractació Pública Responsable és un instrument, una caixa d'eines per tirar endavant polítiques públiques. Mitjançant les nostres licitacions podem assolir objectius polítics que repercuteixen en el benestar de la comunitat.
- 2) Des de l'òptica de la política pública d'impuls de l'ESS, tenint en compte la intersecció Contractació i ESS, licitar amb criteris de CCPR afavoreix que les empreses de l'ESS puguin accedir als contractes de l'administració pública, per ampliar i consolidar la seva activitat.
- 3) És cert que hi ha inseguretat jurídica. A vegades sorgeixen discrepàncies amb els Tribunals de Contractes, per un biaix ideològic conservador, i cal fer un sobreesforç per justificar les mesures. Però les barreres hi són per superar-les, no ens han de fer recular en la nostra tasca d'impulsar polítiques transformadores.
- 4) Més enllà de la LCSP, i de les dificultats per al seu desplegament, no hi ha excuses per no impulsar una Contractació Pública Estratègica, que pugui afavorir el teixit d'empreses i entitats de l'ESS. Tenim prou grau de maduresa per a que això sigui possible, comptem amb experiències pràctiques d'èxit, ja no som en un marc teòric.
- 5) En clau de territori, el treball en xarxa i la col·laboració entre administracions són claus a l'hora d'avançar en la implantació de la CCPR. Cal tenir en compte que set-cents dels nou-cents cinquanta-dos municipis de Catalunya són de menys de 2.000 habitants, i no compten amb personal tècnic de contractació. La LCSP pot ajudar en algunes coses, però no podrà en tot, i per tant necessiten eines per resoldre les seves problemàtiques.
- 6) Per això, cal seguir potenciant el treball en xarxa, generar espais de coneixement entre serveis tècnics dels diferents ajuntaments, que trenquin inèrcies d'aïllament i permetin compartir més coneixement. A nivell tècnic podem remoure obstacles per treballar en xarxa.
- 7) A més, comptem amb un bon corpus de bones pràctiques replicables. No cal que inventem constantment, que perdem el temps innovant. Primer, busquem allò que ja s'ha fet en l'àmbit que volem desenvolupar, experiències reeixides; segon, copiem-ho, adaptem-ho; tercer, compartim-ho.
- 8) També cal promoure més espais de trobada amb les empreses o organitzacions de l'ESS. Fer més fires o jornades com les que fa la XMESS en el marc de la FESC, en que coincideixin els ajuntaments i entitats i comparteixin experiències.
- 9) La tasca d'impuls de la CCPR, hauria de ser una tasca compartida entre les Oficines de Promoció Econòmica dels Ajuntaments i Contractació, doncs és Promoció Econòmica qui coneix el teixit empresarial i qui pot liderar el procés.
- 10) La LCSP ofereix oportunitats. A tenir en compte:
 - La Disposició Addicional 4a ens permet fer contractació reservada amb els CETIs, però no abasta tota l'ESS. El marc és limitat, i per tant cal avançar

també en altres vies per poder enfortir l'ESS facilitant-los l'accés a la contractació.

- La Disposició Addicional 48a, per exemple, pot suposar un pas endavant en relació a la gestió cívica en el marc de la contractació reservada. Permet reservar aquesta gestió a entitats sense ànim de lucre, i ofereix una oportunitat per resoldre necessitats i enfortir les comunitats locals i les empreses de l'ESS.
- L'Article 145 de la LCSP, que fa referència als criteris de valoració, diu que s'ha de procurar (és a dir, és imperatiu) obtenir serveis, obres o subministraments de gran qualitat. Si entenem per gran qualitat l'excel·lència en recursos, persones, i resultats, qui pot oferir-ho són les entitats i empreses de l'ESS.

11) Per millorar l'accés de l'ESS a la licitació, però, cal que millorem els procediments i que tinguem en compte:

- Ampliar els terminis de presentació d'ofertes pot facilitar que les entitats i organitzacions de l'ESS puguin presentar bones ofertes als Ajuntaments.
- Evitar l'automatització de la valoració de les ofertes i donar més pes al judici de valor, permet destriar qui coneix bé la matèria, quina és l'oferta que resol millor les nostres necessitats.
- Cal conèixer bé el mercat. Impulsar el contacte amb el mercat, el coneixement de la realitat empresarial, ajuda a objectivar (que no automatitzar) els criteris de valoració. Les consultes prèvies de mercat, els "market place", els directoris d'entitats i empreses de l'ESS, els catàlegs de productes i serveis, són eines que ho faciliten.
- Caldria definir a l'Objecte del Contracte la necessitat a resoldre, i no tant el producte a contractar, afavoreix que es presentin solucions heterogènies i, conseqüentment, poder escollir la que aportï una millor relació qualitat -preu al servei. La configuració del contracte, doncs, hauria de ser per objectius (qualitat, rendibilitat, cicle de vida per sobre del preu). La LCSP va per aquí quan diu que si hi ha innovació tecnològica, social o econòmica, l'objecte ha de ser obert. Fer-ho bé és més complex, però, alhora, aporta major riquesa.
- També cal definir amb cura i sentit comú la solvència requerida. La Llei fixa uns requisits mínims, si els complim no caldria, per exemple, demanar un volum de negoci molt elevat en un contracte que no requereix inversió. Si anem a criteri preu, o definim grans solvències, estem foragitant entitats i empreses petites dels processos.
- Per tot plegat, cal una major professionalització dels serveis tècnics que impulsen plecs de licitació. I un gran exercici de responsabilitat a l'hora de definir l'interès públic del contracte. Cal esforç, dedicació, i sortir de la zona de confort.
- I en paral·lel, és imprescindible l'acció pedagògica amb les entitats de l'ESS, capacitar-les i afavorir que participin a les licitacions, que perdin la por, que s'animin a presentar ofertes.

En definitiva, hem de seguir treballant per a que la CCPR esdevingui una palanca de transformació social per als nostres pobles i ciutats. Amb aquest objectiu tanquem l'any 2024 i encarem un 2025 que se'ns presenta ple de reptes i oportunitats.

El 14 de maig del 2024, Mataró acull la 3a Jornada XMESS de Compra i Contractació Pública Responsable. Després de 6 anys d'aprenentatges des de l'entrada en vigor de la LSCP, es planteja aquesta Jornada des de la necessitat d'entendre la Compra i Contractació Pública com a política pública estratègica, amb la voluntat d'incidir en les accions necessàries - tant dins les pròpies administracions públiques, com vers les empreses i organitzacions de l'Economia Social i Solidària-, per avançar en l'efectiva implementació de la Compra i Contractació Pública Responsable a les administracions locals.

La Jornada es va centrar en les oportunitats que ofereix l'actual model de contractació i va permetre reflexionar entorn a, d'una banda, la contractació reservada segons les disposicions addicionals 4a i 48a, i de l'altra, la inclusió de criteris socials, ètics i ambientals a totes les fases de la contractació. Mesures que contribueixen tant a la millora dels serveis públics com a la millora de l'accés de l'Economia Social i Solidària a la Contractació pública.

Aquest document que teniu a les mans és fruit de l'esforç del Grup de Treball XMNESS en Compra i Contractació Pública Responsable, i posa a l'abast de les administracions locals un document que recull els aprenentatges i reflexions de la Jornada i presenta experiències i bones pràctiques de Contractació Pública Estratègica dels Ajuntaments de Barcelona, Granollers, Manlleu, Mataró, Premià de Mar i Terrassa.

L'edició d'aquest material ha estat possible gràcies al CONVENI subvencional signat entre el Departament d'Empresa i Treball i la Xarxa de Municipis per l'Economia Social i Solidària, per al foment de l'economia social i solidària (ESS) a Catalunya, per dur a terme accions de difusió i impuls de les polítiques públiques locals de foment de l'ESS de manera coordinada i complementària durant els anys 2024 i 2025

Dades de contacte

Xarxa de Municipis per l'Economia Social i Solidària

info@xmess.cat

www.xmess.cat